

Baloia eta makillajea

Oihane
LARRETXEA DE LA
GRANJA

Duela zenbait aste, arratsalde-
ro bezala, alaba bere eskola
eguna kontatzen ari zitzai-
dala, xalotasun osoz esan zi-
dan, antza, neskek «ez dakigula» edo
«ezin dugula» futbolean aritu. Hala en-
tzun zuela, hala esan ziotela. Ez dakigula
edo ezin dugula, zer inporta du, bada?
Kasu bietan ezintasun bat leporatzera
baitatuz, egin dezakegunaz edo ahal du-
gunaz, gu gutxiestera, mugatzera, debe-
katzera. Harrituta, halako absurdo bat
nork esan zezakeen baino gehiago kez-
katu ninduen lau urteen atarian zegoen
neskatxa batek hori sinesteko izan zeza-
keen arriskuak.

Ezberdintasuna zein izan ote zitekeen
galdetuta, erantzunaren bila gelditu
zen, pentsakor. Inguratzen dituen muti-
koek zenbat hanka eta zenbat begi di-
tuzten galdegin nion orduan. Ispiluaren
aurrean jarri nuen eta galdera errepika-
tu nion. «Bi», berretsi zuen.

Euskadi-Txile partida ikusi genuen
gau hartan, eta interesak gehiegi iraun
ez bazion arren, nago ohartu zela gezu-
rra zela entzundakoa. Eta horrek balio
dit. Meltxorrek baloi bat ekarri dio eta
Zubietara joango gara emakumezkoen
entrenamendu bat ikustera.

Eredugarriak zaizkidan ereduen bila
nabil (zorionez, gero eta ugariagoak);

beste ereduak hatz bakarra mugitu ga-
be ailegatzen zaizkigulako, nola antza-
rari inbutuaz jatekoa.

Bere urtebetetzearen bueltan maki-
llaje jolas-kutxa bat oparitu diote. “Jo-
lasa”, baina makillajea azken batean.
Begietako itzalak, ezpainetakoak eta
esmalteak. Azken hau azkazalak jateko
duen joera urduria eteteko baino ez
zuen ezagutzen. Aurrena, haserrea. Ge-
ro, tristura. Hausnarketa falta izugarria
dario. Baloia kuestionatu eta margoak
luzatu. Bat ahalegindu arren su txikian
bere eredua eraikitzen, kanpotik erais-
ten digute kolpez. Aurpegia margotuko
dugu, baina otsailean Tolosan. •

Adimenaren aztarnak

Koldo SAGASTI

Margaret Mead antropolo-
go estatubatuarra ezagu-
na da, besteak beste, ira-
gan mendeko 20 eta
30eko hamarkadetan egindako ikerketa
etnografikoengatik. Behin, unibertsita-
teko saio batean, ikasle batek galdetu
omen zion zein ote zen, haren ustez, gi-
za zibilizazio adimentsuaren lehenengo
aztarna. Ikasleak esperoko zuen, segur
aski, maistrak amuari, goldeari, zorroz-
tarriari edo buztingintzari erreferentzia
egingo ziola. Baina ez. Meadek azaldu
zuen antzinako kultura batean agertuta-
ko lehenengo zibilizazio aztarna femur
orbaindu bat zela. Izan ere, animalien
artean hanka bat apurtzeak heriotza da-
kar, ia ezinbestean. Zangoa apurtu due-
nak ezingo du arriskuetatik ihes egin

eta harrapakin erraz bilakatuko da ingu-
ruko predatzailentzat, nekez iraungo
du bizirik hezurra sendatzeko adinako
denboraz. Aitzitik, berrosatzera iritsi
den femur batek erakusten du norbait
errukitu egin zela zauritutakoarekin,
zaindu eta lagundu egin zuela, haustura
orbaindu arte bizirik iraun zezan. «Elka-
rrekiko babesa, zailtasun batean dagoe-
nari laguntzea, horixe da zibilizazioaren
abiapuntua», baieztatu zuen antropolo-
goak.

Gaur egungo gizarte neoliberalean,
ordea, ustez zibilizatuagoak izanagatik,
badirudi elkar zaintzeak ez duela toki-
rik, eta besteekiko enpatia gutxiago
duena dela, hain zuzen, arrakastaz au-
rrera ateratzeko prestatuena. Horrega-
tik, beti sortu dit halako egonezin arra-

roa Eusko Jaurlaritzak “Euskadi, bien
común, auzolana” leloa erabiltzeak be-
re marketin kanpainenetan. Kezkatu egi-
ten nau, besteak beste, osasun sistema
publikoaren, eta oro har, ongizatearen
sistemaren zutabeak deuseztatzeke es-
trategia deliberatua darabilten horiek
antipoda ideologikoetan zegoen pen-
tsalari batek sortutako kontzeptu bat,
elkarrekiko laguntzarena, berreskuratu
eta edukiz husteak. Nago femurra sen-
datzerainoko laguntza jaso zuen zorio-
neko aitzindari hark gaur egun Osaki-
detzako traumatologo batek arta dezan
sei hilabetetik gora itxaron beharko
balu, nekez iraungo lukeela bizirik zibi-
lizazioaren abiapuntuaren lehenengo
aztarna bilakatzeko. Euskadin elkarre-
kiko laguntzatik gutxi. •